



## **Józef Rufin Wybicki (29.09.1747–10.03.1822) – patron roku 2022**

**(zestawienie bibliograficzne w wyborze ze zbiorów  
Biblioteki Pedagogicznej CEN w Suwałkach)**

Uchwałą Sejmu RP z 14 października 2021 r. ustanowiono rok 2022 Rokiem Józefa Rufina Wybickiego ([M.P. z 27 października 2021, poz. 981](#)). Uzasadnienie:

„Józef Wybicki wielokrotnie był posłem na sejm, jednak nie został wybrany na najważniejszy Sejm Wielki obradujący w latach 1788-1792. Pomimo to brał udział w pracach nad wdrożeniem Konstytucji 3 maja jako przedstawiciel stanu mieszczańskiego. Po interwencji rosyjskiej i zwycięstwie targowiczán wziął udział w tajnych przygotowaniach do wybuchu Insurekcji Kościuszkowskiej. Po upadku insurekcji wyjechał do Paryża, gdzie dzięki jego staraniom udało się uzyskać zgodę na utworzenie wojska polskiego u boku Francji. W lipcu 1797 roku w Reggio Emilia we Włoszech napisał "Pieśń Legionów Polskich we Włoszech", która od 1927 roku jest polskim hymnem narodowym. To Józef Wybicki z gen. Janem Henrykiem Dąbrowskim napisali odezwę do Polaków powołującą się na słowa Napoleona oraz stworzyli zręby Księstwa Warszawskiego. W tej namiastce wolnej Polski Wybicki został wojewodą i senatorem. **W 2022 roku minie 200 lat od jego śmierci, 275 lat od urodzin i 225 lat od powstania "Pieśni Legionów Polskich we Włoszech"**.

**Poszukujących** materiały na temat *Józef R. Wybicki* zapraszamy do przejrzania katalogu OPAC WWW <http://bp.cen.suwalki.pl/>. Można to zrobić przez wpisanie haseł w indeksie przedmiotowy:

[Hymn narodowy historia Polska](#)

[Hymn narodowy Polska](#)

[Hymn polski](#)

[Hymn polski historia](#)

[Literatura oświecenia historia Polska](#)

[Politycy - Polska - 18-19 w.](#)

[Symbole państwa - Polska](#)

[Wybicki, Józef \(1747-1822\)](#)

[Wybicki, Józef \(1747-1822\) - pamiątki](#)

[Wybicki, Józef \(1747-1822\) - w literaturze polskiej](#)

### **Wydawnictwa zwarte:**

1. Chorąży wolności : żywot Józefa Wybickiego / Józef Wójcicki. - Gdańsk : Wydaw. Morskie, 1977.  
**Sygn.: 20041, 20042-wyp.**

2. Godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej : zarys dziejów / Stanisław Russocki, Stefan K. Kuczyński, Juliusz Willaume ; przedm. B. Leśnodorski. - Wyd. 2. - Warszawa : "Wiedza Powszechna", 1970.  
**Sygn.: 10920-wyp.**
3. Godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej : zarys dziejów / Stanisław Russocki, Stefan K. Kuczyński, Juliusz Willaume. - Wyd. 3. - Warszawa : "Wiedza Powszechna", 1978.  
**Sygn.: 25149, 25150-wyp., 94(438)-czyt.**
4. Hymny polskie / Wacław Panek. - Wyd. 4 rozsz. - Wołomin : Wydaw. Polskie, 2008.  
**Sygn.: 78-czyt.**
5. Jeszcze Polska nie zginęła : w 175-lecie powstania polskiego hymnu narodowego / Jan Pachonński ; Gdańskie Towarzystwo Naukowe. - Gdańsk : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1972.  
**Sygn.: 12949-wyp.**
6. Józef Wybicki / Władysław Zajewski. - Warszawa : "Wiedza Powszechna", 1977.  
**Sygn.: 19376-wyp.**
7. Józef Wybicki / Władysław Zajewski. - Wyd. 2. - Warszawa : "Wiedza Powszechna", 1983.  
**Sygn.: 39839-wyp.**
8. Józef Wybicki 1747-1822 : żył dla ojczyzny i narodu / Zbigniew Dworecki. - Poznań : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1980.  
**Sygn.: 30879, 30880-wyp.**
9. Krótka o hymnie, orłach i barwach gawęda / [aut. i oprac. graf.] Szymon Kobyliński. - Warszawa : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1978.  
**Sygn.: 23762, 23763-wyp.**
10. Encyklopedia szkolna : język polski : szkoła podstawowa / [red. prowadzący Agnieszka Nawrot ; aut. haseł Barbara Włodarczyk i in.]. - Kraków : "Greg", cop. 2007. s. 811: Wybicki Józef  
**Sygn.: 821.162.1(091)-czyt.**
11. Encyklopedia szkolna : język polski : gimnazjum / [red. prowadzący Agnieszka Nawrot ; aut. haseł Barbara Włodarczyk i in.]. - Kraków : "Greg", [2006]. s. 456-458: Mazurek Dąbrowskiego.  
**Sygn.: 821.162.1(091)-czyt.**
12. Mazurek Dąbrowskiego : nasz hymn narodowy / Małgorzata Strzałkowska ; ilustracje Adam Pękalski. - Warszawa : Bajka, 2014.  
**Sygn.: 59319 + CD-wyp.**

13. Jeszcze Polska nie zginęła : w 175-lecie powstania polskiego hymnu narodowego / Jan Pachoński ; Gdańskie Towarzystwo Naukowe. - Gdańsk : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1972.  
**Sygn.: 12949-wyp.**
14. Literatura polska : epoki literackie, prądy i kierunki, dzieła i twórcy / [wyd., red. Sławomir Żurawski]. - Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2007. s. 803: Wybicki Józef Rufin.  
**Sygn.: 821.162.1(091)-czyt.**
15. Literatura polska : przewodnik encyklopedyczny. T. 1, A-M / [kom. red. (przewodn.) Julian Krzyżanowski, od 1976 Czesław Hernas]. - Wyd. 3. - Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1987. s. 646-648: Mazurek Dąbrowskiego : Jeszcze Polska nie zginęła / Zofia Lewinówna.  
**Sygn.: 43902-wyp.**
16. Literatura polska : przewodnik encyklopedyczny. T. 2, N-Ż / [kom. red. (przewodn.) Julian Krzyżanowski, od 1976 Czesław Hernas, (członkowie) Artur Hutnikiewicz et al.]. - Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, [1985]. s. 642-643: Wybicki Józef.  
**Sygn.: 821.162.1(091)-czyt.**
17. Mazurek Dąbrowskiego : dzieje polskiego hymnu narodowego / Dioniza Wawrzykowska-Wierciochowa. - Wyd. 2 popr. - Warszawa : Wydaw. Min. Obrony Narodowej, 1982.  
**Sygn.: 78-czyt.**
18. Mazurek Dąbrowskiego : dzieje polskiego hymnu narodowego / Dioniza Wawrzykowska-Wierciochowa. - Wyd. 2 popr. i uzup. - Warszawa : Wydaw. Ministerstwa Obrony Narodowej, 1977.  
**Sygn.: 20871, 20872, 20873-wyp.**
19. Mazurek Dąbrowskiego : nasz hymn narodowy / Małgorzata Strzałkowska ; ilustracje Adam Pękalski. - Warszawa : Bajka, 2014.  
**Sygn.: 59319 + CD-wyp.**
20. Muzeum Hymnu Narodowego w Będzinie / Hanna Domańska. - Gdańsk : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1981.  
**Sygn.: 06-czyt.**
21. Nauczanie języka polskiego w klasie II zasadniczej szkoły zawodowej : książka przedmiotowo-metodyczna / Jadwiga Kowalik, Józef Półturzycki. - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1985. s. 27-28: Pieśń legionów polskich we Włoszech.  
**Sygn.: 42474, 42956-wyp.**
22. O naszym hymnie narodowym / Jan Stanisław Kopczewski ; [fotoserwis Henryk Wielecki]. - Wyd. 2. - Warszawa : "Nasza Księgarnia", 1988.  
**Sygn.: 45350-wyp.**

23. Opowieść o Józefie Wybickim / Stefan Majchrowski. - Warszawa : Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1973.  
**Sygn.: 21399, 21400-wyp.**
24. Opowieść o piosence : wspomnienia o piosence czasów wojny / [wybór tekstów Andrzej Szymalski ; il. Janusz Stanny]. - Warszawa : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1986.  
**Sygn.: 44437-wyp.**
25. Oświecenie / Mieczysław Klimowicz ; Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk. - Wyd. 2. - Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1975.  
**Sygn.: 14969, 14970-wyp.**
26. Oświecenie / Mieczysław Klimowicz ; Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk. - Wyd. 4. - Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1980. s. 274-276, 433-434, 441-442, 494-495 (omówienie utworów J. Wybickiego)  
**Sygn.: 821.162.1.(091)-czyt.**
27. Pieśń nadziei i zwycięstwa : dzieje polskiego hymnu narodowego / Dioniza Wawrzykowska-Wierciochowa ; [oprac. graf. Waldemar Żaczek]. - Warszawa : Wydaw. Min. Obrony Narodowej, cop. 1985.  
**Sygn.: 42297-wyp.**
28. Pieśnią i szablą : rzecz o twórcy hymnu narodowego / Aleksander Kociszewski. - Warszawa : "Iskry", 1982.  
**Sygn.: 38586, 38587-wyp.**
29. Pieśń ziemi naszej / Maria i Andrzej Szypowscy. - Warszawa : "Sport i Turystyka", 1979.  
**Sygn.: 94(438)-czyt.**
30. Pisarze polskiego oświecenia. T. 1 / pod red. Teresy Kostkiewiczowej i Zbigniewa Golińskiego ; Instytut Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk. - Warszawa : Wydaw. Naukowe PWN, 1992.  
**Sygn.: 821.162.1(091)-czyt.**
31. Polska zniewolona : 1795-1806 / Stanisław Grodziski, Eligiusz Kozłowski. - Warszawa : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1987. s. 37-46: Jan Henryk Dąbrowski i Legiony Polskie.  
**Sygn.: 44410, 44411, 44412-wyp.**
32. Polskie symbole / Dariusz Grochal. - Kraków : Księgarnia Wydawnictwo Skrzat Stanisław Porębski, 2017.  
**Sygn.: 59316-wyp.**
33. Polskie symbole narodowe / Marek Borucki. - Warszawa : Mada, cop. 2006.  
**Sygn.: 94(438)-czyt.**

34. Sercu bliskie : polskie symbole narodowe, Grób Nieznanego Żołnierza / dobór i wykonanie fot. Zygmunt Gamski ; oprac. graf. Andrzej Heidrich. - Warszawa : Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1983. s. 41-59: Mazurek Dąbrowskiego symbolem wiary w odrodzenie państwa polskiego.  
**Sygn.: 39787-wyp., 94(438)-czyt.**
35. Słownik biograficzny historii Polski. T. 2, L-Ż / pod red. Janiny Chodery i Feliksa Kiryka. - Wrocław [etc.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, cop. 2005. s. 1678: Wybicki Józef.  
**Sygn.: 929-czyt.**
36. Słownik literatury polskiego Oświecenia / pod red. Teresy Kostkiewiczowej. - Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1977.  
**Sygn.: 20827-wyp.**
37. Słownik literatury polskiego Oświecenia / pod red. Teresy Kostkiewiczowej ; [oprac. w Instytucie Badań Literackich PAN - Polskiej Akademii Nauk]. - Wyd. 2 poszerz. i popr. - Wrocław [etc.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1991.  
**Sygn.: 821.162.1.(091)-czyt.**
38. Twórca hymnu narodowego - Józef Wybicki / Józef Wójcicki. - Wyd. 2. - Warszawa : "Egros" : Zarząd XII Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, 1996.  
**Sygn.: 49348-wyp.**
39. Tytus, Romek i A'Tomek poznają historię hymnu Polski / Henryk Jerzy Chmielewski. - Warszawa : Prószyński Media, 2016.  
**Sygn.: 59209-wyp.**
40. Uroczystości szkolne : (apele, teatr, imprezy, kabaret) w gimnazjum I-III : praca zbiorowa / pod red. Barbary Bleja-Sosny. - Toruń : "Bea-Bleja", 2000. s. 6-8: Polskie symbole narodowe : sejmik uczniowski / Maria Składanowska.  
**Sygn.: 82-1/4-czyt.**
41. Zadania do lektury dla klas IV-VI : praca zbiorowa / pod red. Tadeusza Patrzałka i Gertrudy Wichary. - Warszawa : Wydaw. Szkolne i Pedagogiczne, 1985. s. 31-34: Józef Wybicki „Mazurek Dąbrowskiego” / Tadeusz Patrzałek.  
**Sygn.: 41972, 41973, 41974, 41975,wyp.**

#### **Artykuły z czasopism:**

42. 200 lat hymnu narodowego Polski : wybór materiałów dla nauczycieli / Barbara Kozik.// *Poradnik Bibliotekarza*. – 1997, nr 7/8, s. 40-41
43. 200 lat Mazurka Dąbrowskiego : scenariusz wystawy / Elżbieta Sidor, Agnieszka Mikołajczyk.// *Poradnik Bibliotekarza*. – 1997, nr 7/8, s. 33-36
44. Dwie parafrazy "Mazurka Dąbrowskiego" / Wojciech Jerzy Podgórski.// *Mówią Wieki*. –1987, nr 8, s. 24-26

45. Godło i hymn narodowy : znaczenie symboli narodowych w codziennym życiu każdego Polaka.// *Wychowanie w Przedszkolu.* - 2016, nr 4, s. 58
46. Hymn narodowy : krzyżówka / Gabriela Bonk.// *Biblioteka w Szkole.* - 2012, nr 1, s. 18
47. Hymny państw świata - spojrzenie geograficzne cz. I / Jerzy Wrona.// *Geografia w Szkole.* - 2020, nr 4, s. 22-27
48. Hymny państw świata - spojrzenie geograficzne cz. II / Jerzy Wrona.// *Geografia w Szkole.* - 2020, nr 5, s. 19-25
49. Jak uświadomić sobie wartości wynikające z tekstu? "Mazurek Dąbrowskiego" w klasie IV / Zuzanna Garbacz.// *Język Polski w Szkole Podstawowej .* - 2017/2018, nr 2, s. 23-26
50. Jeszcze Polska nie zginęła : język a recepcja / Krystyna Pisarkowa.// *Język Polski.* - 1990, nr 1/2, s. 9-17
51. Jeszcze Polska nie zginęła... : scenariusz uroczystości w 200. rocznicę powstania Mazurka Dąbrowskiego / Ewa Dolata-Makuch.// *Poradnik Bibliotekarza.* - 1997, nr 7/8, s. 37-38 (dla szkół średnich)
52. Mazurek Dąbrowskiego i jego twórca : zestawienie bibliograficzne w wyborze / Barbara Kozik.// *Biblioteka w Szkole.* – 1997, nr 6, s. 8
53. Nad genezą „Mazurka Dąbrowskiego” : (z nowych badań i ustaleń chronologicznych i topograficznych e Reggio Emilia) / Bronisław Biliński.// *Przegląd Humanistyczny.* – 1993, nr 1, s. 27-29
54. Nie zginęła : dzieje recepcji „Mazurka Dąbrowskiego” / Roman Kaleta.// *Pamiętnik Literacki.* - 1988, nr 1, s. 193-264
55. Opracowania lektur szkolnych dla szkoły średniej, klasa II / Marzena Szafińska-Chadała.// *Biblioteka w Szkole.* – 1994, nr 6, s. 15-17: Wybicki Józef : Pieśń Legionów Polskich we Włoszech, s. 17
56. Opracowania lektur szkolnych do szkoły podstawowej / Marzena Szafińska-Chadała.// *Biblioteka w Szkole.* – 1994, nr 10, s. 10-20: Wybicki Józef : Pieśń Legionów Polskich we Włoszech, s. 18
57. Pieśni ojczyście Polaków: „Bogurodzica” i „Mazurek Dąbrowskiego” J. Wybickiego na lekcja języka polskiego w kl. II ZSZ / Alicja Krawczyk.// *Język Polski w Szkole Średniej.* - 1989/1990, nr 3/4, s. 329-337
58. Pieśń spełnionych nadziei / Edward Wojtuciszyn.// *Biblioteka w Szkole.* – 1997, nr 6, s. 15-16

59. Refleksje o polskim hymnie / Ludwik Malinowski.// *Nowa Szkoła*. – 1996, nr 9, s. 47-51
60. Rola i znaczenie *Mazurka Dąbrowskiego* jako hymnu narodowego : propozycja lekcji w kl. IV / Janina Krzepakowska.// *Język Polski w Szkole Średniej*, - 1997/1998, nr 3, s. 50-52
61. Symbole państwowe i narodowe Polski okiem geografa / Jerzy Wrona.// *Geografia w Szkole*. – 2009, nr 1, s. 19-25
62. Symbole narodowe i wojskowe / Tadeusz Siuda.// *Przysposobienie Obronne w Szkole*. - 1990, nr 1, s. 3-14
63. W 200. rocznicę powstania hymnu polskiego, w 250. rocznicę urodzin jego twórcy: konspekt lekcji bibliotecznej / Krystyna Dzikowska.// *Poradnik Bibliotekarza*. - 1997, nr 3, s. 28-29
64. Wiedza uczniów klas początkowych o symbolach narodowych / Joanna Garbula-Orzechowska.// *Życie Szkoły*. - 1997, nr 2, s. 101-103
65. Z ziemi włoskiej do Polski / Jerzy Wrona.// *Geografia w Szkole*. - 2020, nr 3, s. 26-30

Suwałki, 17.02.2022 r.

Opracowanie:  
Elżbieta Kozłowska  
Biblioteka Pedagogiczna  
Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach